

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: Рев-781/05
Бања Лука, 5.10.2007. године

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Петра Бајића, као предсједника вијећа, Виоланде Шубарић, Биљане Томић, Драгослава Лукића и Горјане Попадић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Г. Б. Л., заступан по П. Р. С., С. замјеника у Б. Л., против туженог ОДП М. и. Б.Л., ради предаје у посјед, вриједност спора 206.188,00 КМ, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Округног суда у Б. Л. број ПЖ-247/02 од 14.4.2005 године, на сједници одржаној 5.10.2007. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Б. Л. број Пс-420/00 од 14.5.2002. године обавезује се тужени да тужитељу преда 51.547 кг млијека у праху, као и да му надокнади трошкове парничног поступка у износу од 2.000,00 КМ. Истовремено се одбија алтернативни тужбени захтјев да тужени тужитељу на име противвриједности означене количине млијека у праху исплати износ од 206.188,00 КМ са припадајућом законском затезном каматом.

Другостепеном пресудом Округног суда у Б.Л. број Пж-247/02 од 14.4.2005. године жалба туженог се одбија и првостепена пресуда потврђује у досуђујућем дијелу.

Благовремено изјављеном ревизијом тужени побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, с приједлогом да се побијана пресуда преиначи или укине и предмет врати истом суду на поновно одлучивање.

У одговору на ревизију тужитељ предлаже да се ревизија као неоснована одбије.

Ревизија није основана.

Тужбом се тражи да тужени преда тужитељу у посјед 51.547 кг млијека у праху или да му на име противвриједности означеног млијека исплати износ од 206.188,00 КМ са законском затезном каматом од 10.8.2000 године до исплате.

Наконведеног поступка нижестепени судови су утврдили: да су парничне странке дана 1.10.1981. године закључиле уговор о ускладиштењу млијечних производа број 5261/81 којим је тужитељ код туженог ускладиштио 50 т УХТ млијека и 50 т обраног млијека у праху; да се тачком 3 уговора тужени обавезао да чува количину и квалитет ускладиштеног млијека и да прати рок његовог трајања тако да количину млијека којој истиче рок трајања за 30 дана на вријеме прода и замијени за УХТ млијеко којем је рок трајања 60 дана; да је тужени тужитељу издао складишницу број 2/81 од 3.11.1981. године о пријему 51.547 кг млијека у праху; да су уговорне стране међусобно вршиле савјешње залиха млијека у праху у складишту туженог и вршиле обнављање залиха о чему су сачињавани записници у присуству представника обе уговорне стране; да је дана 19.7.1991. године записнички утврђено стање залиха код туженог у количини од 51.000 кг млијека; да 17.1.1992. године код туженог није било наведене залихе; да се тужени обраћао тужитељу да отпише наведени дуг, али је И. о. С. о. Б. Л. закључком од 14.5.1997. године одбио тај захтјев и тражио да тужени изврши замјену млијека у праху са другим производима из свог производног програма; да је тужени дописом од 13. 5. 1998. године обавијестио тужитеља да је спреман вриједност спорног млијека у праху од 270.077,80 динара платити кроз своје производе у одређеном временском периоду и у једнаким ратама; да је дана 28. 2. 2000. године у присуству представника обе уговорне стране записнички констатован недостатак количине од 51.547 кг млијека у праху у складишту туженог и да тужени у тадашњој ситуацији није у могућности компензирати дуг тужитељу другим робама из свог производног асортимана, нити финансијски измирити вриједност укупног дуга због изузетно тешке производно-финансијске ситуације; да је И. о. г. Б. Л. дана 22. 3. 2000. године усвојио извјештај о стању робних резерви на дан 31. 12. 1999. године према којем је констатован недостатак млијека у праху у складишту туженог у количини од 51.547 кг уз закључак да се против туженог поднесе тужба и захтијева враћање наведене количине млијека или исплата новчане противвриједности у износу од 206.188,00 КМ.

Код таквог стања ствари првостепени суд налази да су парничне странке сачиниле уговор о неправом остави, па обавезује туженог да тужитељу преда спорни износ млијека у праху примјеном одредаба чланова 739. и 722. Закона облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број 29/78 до 57/89 и „Службени гласник РС број 17/93 до 3/96, даље: ЗОО) у вези са одредбама чланова 557. и 559. истог Закона, налазећи да не стоји приговор туженог да се радило о неспоразуму странака у односу на природу уговора из одредбе члана 63. наведеног Закона, те да је према одредби члана 374. ЗОО неоснован и приговор застаре предметног потраживања. Истовремено одбија захтјев тужитеља за исплату новчане противвриједности захтијеване количине млијека у праху у износу од 206.188,00 КМ налазећи да се према одредби члана 214. ст. 1. Закона о извршном поступку („Службени гласник РС“ број 59/03, 85/03 и 64/05) у извршном поступку туженом може наложити исплата новчане противвриједности спорне ствари уколико се она не нађе код дужника.

Одлучујући о жалби туженог, изјављеној против досуђујућег дијела првостепене пресуде, другостепени суд је нашао да су у конкретном случају парничне странке закључиле уговор о остави, па да је тужбени захтјев тужитеља основан према одредбама чланова 712. , 714. и 721. ЗОО, ради чега је жалбу туженог одбио и потврдио првостепену пресуду у побијаном дијелу.

Одлуке нижестепених судова су правилне и законите.

Одредбом члана 712. ЗОО прописано је да се уговором о остави обавезује оставопримац да прими ствар од оставодавца, да је чува и да је врати кад је овај буде затражио, те да предмет оставе могу бити само покретне ствари.

Одредбом члана 722. истог Закона прописано је да кад су у оставу дате замјењиве ствари с правом за оставопримца да их потроши и да врати исту количину ствари исте врсте, онда се на његове односе са оставопримцем примјењују правила уговора о зајму, само ће у погледу времена и мјеста враћања важити правила уговора о остави, ако уговарачи нису што друго одредили у том погледу.

Из наведеног произлази да основни вид уговора о остави из одредбе члана 712. ЗОО подразумијева обавезу оставопримца да прими покретну ствар од оставодавца, да је чува и да исту ствар врати кад овај то буде затражио. Међутим, с обзиром на начело слободне аутономије воље код закључења уговора, странке могу и код ове врсте уговора, као и код других врста уговора, другачије уредити своје односе од оних који су типични у промету. Тако се странке могу споразумјети да на чување предају замјењиве ствари, да оставопримац има право и да их потроши и обавезу да врати исту количину ствари и исте врсте. У таквом уговору постоје и елементи уговора о зајму, те се ради о мјешовитом уговору, који је познат под именом неправна остава. Основна разлика у односу на основни вид оставе (члан 712. ЗОО) је у томе што овдје оставопримац стиче право да потроши одређене замјењиве ствари које су дате на оставу, уз обавезу враћања исте количине и исте врсте ствари, што није случај код основног вида оставе.

У конкретном случају, с обзиром на напријед наведено, из одредаба уговора којег су парничне странке закључиле 1.10. 1981. године произлази да се ради о уговору о неправној остави, како је правилно закључио првостепени суд, па не стоји приговор ревидента да се ради о уговору о ускладиштењу из одредбе члана 730. ЗОО. Наиме, иако су уговорне стране предметни уговор именовале као „У. о у. м. п.“, овај суд налази да се не ради о тој врсти уговора из разлога што један уговор као посебан тип уговора идентификује оно што је предмет обавеза које се њиме стварају. Обавезе које је створио предметни уговор, за уговорне стране су таквог типа, да се у конкретном случају ради о уговору о неправној остави.

С обзиром на изнесено неутемељен је и приговор ревизије да предметни уговор не садржи битне елементе уговора, као и приговор да међу странкама постоји неспоразум о природи уговора, што произлази из садржаја предметног уговора и из чињенице да су парничне странке тај уговор извршавале до 1991. године, што је међу њима и неспорно.

Не стоји ни приговор ревидента да другостепени суд, када је на утврђено чињенично стање другачије примијенио материјално право (оцијенио да се ради о уговору о остави из члана 712. ЗОО), морао преиначити или укинути првостепену пресуду, из разлога што је и правилна примјена одредбе члана 722. ЗОО налагала усвајање тужбеног захтјева тужитеља на начин како је то учинио првостепени суд.

Неутемељен је и приговор ревидента да тужени на записнику од 28.2.2000. године није признао спорни дуг из разлога што из садржаја записника, којег су представници обе стране потписали без примједби, произлази да тога дана на складишту туженог недостаје 51.547 кг млијека у праху из робних резерви тужитеља повјерених на чување туженом и да тужени „није у могућности компензирати дуг другим робама из свог производног асортимана нити финансијски измирити вриједност укупног дуга, због изузетно тешке производно-финансијске ситуације“:

Према свему изнесеном не постоје недостаци у доношењу нижестепених пресуда на које ревизија указује, а ни такви на које овај суд пази по службеној дужности, ради чега је ревизију туженог ваљало одбити и одлучити као у изреци на темељу одредбе члана 393. Закона о парничном поступку („Службени лист СФРЈ“ број 4/77 до 35/91, те "Сл. гласник РС" бр. 17/93 и 32/9) у вези са одредбом члана 456. став 1. ЗПП („Службени гласник РС“ број 58/03, 85/03, 74/05 и 63/07) .

Предсједник вијећа
Петар Бајић